

توشه رمضان

گفتارهای آیه الله سید کاظم نورمفیدی

تحقیق و تدوین: حجت منگنه چی

www.ketab.ir

بوسه
۱۴۰۰

منگنه چی، حجت، ۱۳۵۵ -

توشه رمضان: گفتارهای آیه‌الله سیدکاظم نورمفیدی / تحقیق و تدوین حجت منگنه چی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۷.
۳۱۲ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۷۲۵) (کلام و عقاید: ۲۸۳. عقاید: ۱۶۷)

ISBN 978-964-09-1926-2

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتاب‌نامه: ص. [۳۰۵] - ۳۱۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

چاپ دوم: ۱۴۰۰.

۱. نورمفیدی، سیدکاظم، ۱۳۱۹ - ، وعظ. ۲. علی بن حسین علیه السلام، امام چهارم، ۳۸-۹۴ق - دعاها.
۳. نورمفیدی، سیدکاظم، ۱۳۱۹ - ، مناجات با محبوب: شرح مناجات امام زین العابدین علیه السلام - نقد و تفسیر. ۴. دعای خمس عشر - نقد و تفسیر. ۵. دعاهاى ماه رمضان - احادیث. ۶. رمضان - جنبه‌های قرآنی. ۷. روزه (اسلام). الف. نورمفیدی، سیدکاظم، ۱۳۱۹ - ، مناجات با محبوب: شرح مناجات امام زین العابدین علیه السلام - شرح. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان. د. عنوان: مناجات با محبوب: شرح مناجات امام زین العابدین علیه السلام - برگزیده، شرح.

۲۹۷/۷۷۸

م ۸۰۲۲۳ خ / ۸۲ / ۷۱ / ۸۲

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۱۸۳۱۲۴

۱۴۰۰

■ موضوع: عقاید: ۱۶۷ (کلام و عقاید: ۲۸۳)

■ گروه مخاطب: - عمومی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۷۲۵

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۷۶۶۳

بوستان کتاب

بوستان کتاب

توشه رمضان

گفتارهای آیه الله سید کاظم نورمفیدی

- تحقیق و تدوین: حجت منگنه چی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: دوم / ۱۴۰۰ • شمارگان: ۵۰۰ • بها: ۵۸۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ❖ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفاتیها)، ص ب ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۳۷۴۲۱۵۵-۷، نمابر: ۳۷۷۴۲۱۵۴، تلفن پخش: ۳۷۷۴۲۴۲۶
 - ❖ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)
 - ❖ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطين، جنب بانک اعتبار، تلفن: ۸۸۹۵۶۹۲۲
 - ❖ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خمیروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲
 - ❖ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰
 - ❖ فروشگاه شماره ۵ (زنکین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نیش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹
- اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکاریانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و سرویراستار: ابوالفضل طریقه دار
- اصلاحات حروف نگاری: حسین محمدی • صفحه آرا: احمد مؤتمنی
- کنترل نمونه خوانی: محمدجواد مصطفوی • بازخوانی نهایی متن: مهدی سهرابی • کنترل فنی صفحه آرای: سیدرضا موسوی منش
- کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: محمود هدایی • اداره آماده سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه: مجید مهدوی، ناصر منتظری و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محبابقر انصاری

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۱۵
■ بخش اول: جایگاه رمضان در قرآن و سنت.....	۱۹
ماه روزه داری.....	۲۱
دو وجه درباره نام گذاری ماه روزه داری به «رمضان».....	۲۲
روزه؛ تکریم و نه تحمیل.....	۲۳
معصومان و رمضان.....	۲۷
رسول خدا ﷺ و رمضان.....	۲۸
امام زین العابدین (ع) و رمضان.....	۳۴
مواجهه ویژه اولیای الهی با رمضان.....	۳۹
رمضان در خطبه پیامبر ﷺ.....	۴۲
سه ویژگی ماه رمضان.....	۴۲
رابطه میهمانی با گرسنگی در ماه رمضان.....	۴۵
چهار ویژگی روزه داران.....	۴۸

- ۴۹..... به اجابت رسیدن دعاهاى مؤمن
- ۵۲..... دو شرط، هنگام دعاکردن
- ۵۸..... دو خواسته مهم در ماه رمضان
- ۶۱..... بیست و هفت توصیه پیامبر ﷺ در راستای مدیریت نفس
- ۶۳..... توصیه اول: یاد نمودن گرسنگی و تشنگی روز قیامت
- ۶۴..... توصیه دوم: صدقه دادن به نیازمندان
- ۶۵..... توصیه سوم: احترام به بزرگ ترها
- ۶۶..... توصیه چهارم: مهربانی با کودکان
- ۶۸..... توصیه پنجم: صلوات بر محمد و آل محمد
- ۶۹..... توصیه ششم: حفظ زبان
- ۷۰..... توصیه هفتم: حفظ چشم
- ۷۱..... توصیه هشتم: حفظ گوش
- ۷۱..... توصیه نهم: توجه به یتیمان
- ۷۱..... توصیه دهم: توبه
- ۷۳..... توصیه یازدهم: دعاکردن هنگام نماز
- ۷۴..... توصیه دوازدهم: طلب مغفرت
- ۷۵..... توصیه سیزدهم: خروج از سنگینی گناه با سجده های طولانی
- ۷۶..... توصیه چهاردهم: افطاری دادن به مؤمنان
- ۷۷..... توصیه پانزدهم: احسن خلق
- ۷۹..... توصیه شانزدهم: آسان گیری بر خدمت کاران
- ۸۰..... توصیه هفدهم: شمر نرساندن به مردم
- ۸۰..... توصیه هجدهم: اکرام یتیم

۸۱	توصیه نوزدهم: نیکی به خویشاوندان
۸۲	توصیه بیستم: انجام نماز مستحبی
۸۲	توصیه بیست و یکم: انجام واجبات
۸۲	توصیه بیست و دوم: درود و صلوات بر پیامبر بزرگوار اسلام ﷺ
۸۴	توصیه بیست و سوم: تلاوت قرآن
۸۵	توصیه بیست و چهارم: بازبودن درهای بهشت
۸۵	توصیه بیست و پنجم: بسته شدن درهای دوزخ
۸۶	توصیه بیست و ششم: در بند شدن شیاطین
۸۶	توصیه بیست و هفتم: اجتناب نمودن از حرام
۸۷	آخرین سخن پیامبر ﷺ در خطبه
۹۰	توجه به دو جنبه در ماه رمضان
۹۰	جنبه اول: موقعیت ویژه رمضان
۹۲	جنبه دوم: روزه و کاهش تمایلات جسمانی
۹۶	ماه رمضان، فرصتی برای پاکسازی درونی
۹۶	بی توجهی به القائنات شیطانی
۹۸	توجه به بهداشت معنوی در رمضان
۱۰۰	بیدار شدن از خواب غفلت
۱۰۱	روزه دار کردن اعضا و جوارح
۱۰۴	ضرورت اجتناب از گناهان
۱۰۷	محبت به مردم در ماه رمضان
۱۰۹	تفاوت میزبانی خداوند در ماه رمضان با سایر میزبانی ها
۱۱۰	تمایلات مادی و معنوی انسان

- ۱۱۳..... ماه رمضان، فرصتی برای تقویت تمایلات معنوی
- ۱۱۵..... چند رهیافت دربارهٔ فلسفهٔ روزه
- ۱۱۶..... ۱. اظهار بندگی
- ۱۱۷..... ۲. تقویت اراده و تقوایشگی
- ۱۱۹..... ۳. روزه، سیاه‌کنندهٔ چهرهٔ شیطان
- ۱۲۰..... ۴. روزه، عاملی برای پرورش اخلاص
- ۱۲۱..... ۵. روزه و شکرگزاری از خداوند
- ۱۲۲..... ۶. آثار اجتماعی روزه
- ۱۲۳..... ۷. روزه، عاملی برای سلامتی جسم
- ۱۲۷..... مراحل و مراتب روزه‌داری
- ۱۲۷..... گام‌های سه‌گانه در مسیر قرب به حق
- ۱۲۹..... اقسام روزه
- ۱۳۰..... گونه‌های نیت روزه‌داران
- ۱۳۲..... برخی آداب روزه‌داری
- ۱۳۳..... لزوم مراعات همه‌جانبه
- ۱۳۹..... برخوردار بودن از چهرهٔ شاداب
- ۱۳۹..... سحری خوردن
- ۱۴۱..... یاداش روزه‌داری
- ۱۴۲..... بیان اول
- ۱۴۶..... بیان دوم
- ۱۴۷..... بیان سوم
- ۱۴۸..... تخلیه و تخلیه در ماه رمضان

پیش‌گفتار

رسول گرامی اسلام ﷺ پیش از فرارسیدن ماه رمضان، خطبه‌ای برای مردم ایراد کرد و در آغاز آن فرمود: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ...»^۱ (ای مردم، ماه خدا به سوی شما رو کرده است). با این که همه ماه‌ها و زمان‌ها به خالق هستی تعلق دارند، اما هنگامی که زمان خاصی به خداوند متعال نسبت داده می‌شود و تعبیر «شَهْرُ اللَّهِ» (ماه خدا) به کار می‌رود نشان‌گر اهمیت ویژه آن است، همان گونه که همه مکان‌ها به پروردگار یکتا تعلق دارد، اما وقتی کعبه را با عنوان «بیت‌الله» معرفی می‌کنیم نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه خاصی است که این مکان مقدس نسبت به سایر مکان‌ها پیدا کرده است.

اگر به کلام وحی و روایاتی که از سوی معصومان علیهم‌السلام در اختیار ما قرار گرفته، مراجعه کنیم به روشنی درخواهیم یافت که ویژگی‌های ماه رمضان مورد توجه قرار داده شده، ابعاد معنوی آن توصیف گردیده و توصیه‌های بسیار سودمندی به منظور تقویت بهداشت معنوی افراد در این ماه مبارک بیان شده است. از نظر آموزه‌های اسلامی، ماه رمضان، ماه خودسازی، خروج از

۱. الأُمّالی (للصدوق)، ص ۹۳.

غفلت و فرصتی برای پاکسازی درون و در یک بیان کلی، ماه مدیریت نفس است که در این راستا می‌توان راهبردهای مهمی را از خطبه پیامبر ﷺ استخراج کرد. یکی از ویژگی‌های دلنشین این ماه، میهمان‌شدن اهل ایمان به میزبانی خداوند است. به فرموده رسول خدا ﷺ ماه رمضان ماهی است که در آن به میهمانی خدا دعوت شده‌اید.^۱ نکته جالب این است که پذیرایی در این میهمانی با پذیرایی در سایر میهمانی‌ها تفاوت می‌کند که با توجه به آموزه‌های مطرح شده در روایات اسلامی می‌توان تا اندازه‌ای از فلسفه آن آگاه شد.

رحلت حضرت خدیجه «ع» در دهم رمضان، ولادت سبط اکبر رسول خدا ﷺ حضرت امام حسن مجتبی «ع» در پانزدهم رمضان، شهادت امیرمؤمنان حضرت علی بن ابی طالب «ع» در بیست و یکم رمضان و نیز شب‌های با عظمت قدر را می‌توان مناسبت‌های مهمی دانست که ماه رمضان در خود جای داده و بر غنای معنوی‌اش افزوده است.

آنچه پیش روی خوانندگان محترم قرار گرفته، گفتارهای حضرت آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی (نماینده محترم ولی فقیه در استان گلستان و امام جمعه گرگان) است که در ایام ماه مبارک رمضان سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۶ توسط صدا و سیمای استان گلستان ضبط شد و در سحرگاهان همان سال پخش گردید. گفتنی است مطالب مطرح شده در این نوشتار، در خلال شرح و توضیح مناجات‌های پانزده گانه امام زین العابدین «ع» بود که در کتابی با عنوان «مناجات با محبوب» توسط انتشارات مؤسسه بوستان کتاب منتشر گردید. اهمیت ماه مبارک رمضان و مناسبت‌هایی که در آن قرار دارد، موجب شد تا

۱. «هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَافَةِ اللَّهِ» (همان).

مؤسسه فرهنگی پژوهشی دارالمعرفه (قم) در صدد انتشار این گفتارها نیز برآید. از این رو، پس از مراحل آماده‌سازی، تحقیق و تدوین، به صورت کنونی در اختیار خوانندگان گرامی قرار داده شده است.

درباره آماده‌سازی این پروژه، چند مطلب قابل بیان است:

۱. از آن‌جا که برای هر برنامه کمتر از پانزده دقیقه در نظر گرفته شده بود امکان پردازش موضوعات به صورت مفصل وجود نداشت.

۲. تلاش شد تا جایی که امکان دارد مطالب مطرح شده از شکل گفتاری و محاوره‌ای خارج شده و صورت نوشتاری به خود بگیرد تا انتقال مفاهیم و مطالب به آسانی انجام شود.

۳. سعی گردید از ارجاع و مستندسازی آیات، روایات و نقل قول‌ها غفلت نگردد.

۴. از باب یکسان‌سازی، ترجمه قرآن استاد حسین انصاریان به عنوان ترجمه واحد در همه موارد در نظر گرفته شد.

۵. از آن‌جا که برخی موضوعات بیش از یک بار تکرار شد، تلفیق و تنظیم آن‌ها طولانی‌تر شدن برخی عنوان‌ها را موجب گردید.

در پایان، لازم می‌دانم برترین مراتب سپاس و ستایش خویش را محضر خدای متعال اظهار دارم که در ترویج آموزه‌های کتاب گران‌سنگش و نیز معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) توفیق عطا نمود. شایسته است از عالم گران‌قدر و استاد ارجمندم حضرت آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی (رحمه‌الله) که با بیانی عالمانه، شیوا و قابل تحسین، زمینه استفاده عمومی را از معارف بلند اسلامی فراهم نمود و از این رهگذر، این جانب نیز توانستم توفیقات ارزشمندی را کسب کنم، قدردانی نمایم و طول عمر بابرکت را همراه با بهره‌های فراوان معنوی به ویژه در ترویج

آموزه‌های دینی، از خداوند متعال برای ایشان خواستار باشم. امیدوارم حمایت همه‌جانبه‌ی استاد گرامی و عالم فرزانه، آیت‌الله سیدمجتبی نورمفیدی را از یاد نبرم و همواره سپاس‌گزار ایشان باشم.

و آخر دعوانا أن الحمد لله ربّ العالمین

حجت منگنه‌چی

قم - دی ۱۳۹۶